

Товарницький Іван Михайлович
Студент 4-го курсу ФСП НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМИ ЩОДО ПОНЯТТЯ “ОПЕРАТИВНОГО ЛІЗИНГУ”

Закон "Про фінансовий лізинг" визначає правовий режим тільки фінансового лізингу[3]. Таким чином, у законодавстві України виникла ситуація, за якої оперативний лізинг - опинився нібито за межами правового регулювання. Однак поняття та окремі елементи правового режиму оперативного лізингу визначаються Законом "Про оподаткування прибутку підприємств". Оперативний лізинг передбачений ч. 2 ст. 292 ГК України як один із видів лізингу належно від особливостей здійснення лізингових операцій. Відповідно до ч. 2 ст. 19 Закону "Про фінансовий лізинг" закони та інші нормативно-правові акти, прийняті до набрання чинності Законом Про фінансовий лізинг", діють у частині, що не суперечить Закону "Про фінансовий лізинг". Оскільки лізинг є діяльністю, що опосередковує передачу основних фондів, у користування суб'єкту господарювання для здійснення господарської діяльності, то він регулюється загальними положеннями ГК України, про оренду (ст.ст. 283, 285, 286, 287, 289). якщо інше не передбачено законодавством[2]. Ці норми є спеціальними повідношенню до норм ЦК України про найм (оренду) (ст. 759, 760, 762, 787, 788), оскільки регулюють оренду у сфері господарювання, а норми ЦК України ще й побутовий прокат[1]. Отже, оперативний лізинг продовжує існувати в умовах недостатньо визначеного правового режиму.

Заступник голови Комітету з питань економічної політики управління народним господарством, власності та інвестицій В.Й. Матвеев у своїй доповіді ВР України зазначив, що "с целью устранения двойного правового урегулирования из текста законопроекта изъяты положения об оперативном лизинге, поскольку эти вопросы урегулированы положениями ГК Украины". Однак, ЦК України не згадує ні про фінансовий лізинг, ні про оперативний, а містить поділ лізингу на два види: прямий та непрямий.

Відповідно до ст. 806 ЦК України прямим лізингом є договір лізингу майна, яке належить лізингодавцю на праві власності і було набуто ним без попередньої домовленості із лізингоодержувачем, а під непрямим договір лізингу, предметом якого є майно, спеціально придбане лізингодавцем у продавця (постачальника) відповідно до встановлених лізингоодержувачем специфікацій та умов. Якщо порівняти визначення договору непрямого лізингу за ЦК України та фінансового лізингу за Законом "Про фінансовий лізинг", стає зрозумілим, що ці поняття є тотожними. Те ж саме можна сказати і про оперативний та прямий лізинг. Тому, на мою думку, ці терміни потрібно уніфікувати.

Як стверджує С. Корольов, по своїй суті оперативний лізинг є ніщо інше, як звичайна оренда. Лізингодавець на власний ризик закупає майно, що передається в лізинг. Таким чином, лізингоодержувач у частині взаємовідносин із продавцем ніяких прав та обов'язків не набуває. Він не має права обирати продавця та укладати договір лізингу на підставі здійсненого ним вибору. Це обумовлює неможливість пред'явлення лізингоодержувачем безпосередньо продавцю предмета лізингу вимог щодо якості, комплектності, строків поставки та інших вимог, що впливають з договору купівлі-продажу предмета лізингу[4, 114].

Відсутність вищезазначених кваліфікаційних ознак, на думку О.О. Іванова, обумовлює висновок про те, що оперативний лізинг слід визнати орендою (чи прокатом), яка з точки зору бухгалтерського обліку та оподаткування просто прирівняна до лізингу.

Не погоджуючись з вищезазначеною точкою зору, я вважаю, що до ознак договору оперативного лізингу слід віднести:

- 1) має спеціальне коло предметів, що передаються в лізинг - основні фонди, які не заборонено передавати в лізинг за законодавством;
- 2) передбачає участь 2 сторін: лізингодавця та лізингоодержувача;
- 3) передбачає передачу майна (основних фондів) у користування лізингоодержувача на визначений договором строк;

4) предметом договору виступає наявне у лізингодавця на момент укладання договору майно, що належить йому на праві власності (господарського відання), набуте (вироблене) з метою лізингу без попередньої домовленості з лізингоодержувачем;

5) передбачає, що предмет лізингу після закінчення строку дії договору повертається лізингодавцю, якщо сторони не продовжили строк дії договору;

6) характеризується обов'язком лізингодавця утримувати предмет лізингу та нести витрати, пов'язані з експлуатацією, технічним обслуговуванням, страхуванням предмета лізингу та/або ризиків, пов'язаних з виконанням договору;

7) передбачає, що ризик випадкового знищення або пошкодження предмета лізингу несе лізингоодержувач, якщо інше не встановлено договором або законом.

Таким чином, договір оперативного лізингу не має ознак, відмінних від ознак договору оренди, які б дозволили кваліфікувати його як самостійний вид договору, тому, договір оперативного лізингу є особливим видом договору оренди у сфері господарювання (за ознаками: предмет договору та мета). Це обумовлює застосування до цього договору положень ГК України про оренду у сфері господарювання, якщо інше не передбачено законодавством. У той же час, договір фінансового лізингу має такі ознаки, які не можуть бути кваліфіковані як особливості оренди. Це свідчить про особливість фінансового лізингу, як явища *suigeneris* і за діючим законодавством цей вид договору і є договором лізингу, а не договором оренди, ускладненим окремими ознаками.

Список використаних джерел

1. ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ *ВВР, 2003, NN 40-44, ст.356*
2. Г КУ *ВВР, 2003, N 18, N 19-20, N 21-22, ст.144*
3. ЗАКОН УКРАЇНИ “Про фінансовий лізинг” *ВВР, 1998, N 16, ст.68*
4. *Королев С. Совершенствование лизингового законодательства // Хозяйство и право. - 2001. - №9 - С 113-117.*